

**GUIA PER A UNA CONTRACTACIÓ PÚBLICA SOCIAL I
ÈTICAMENT RESPONSABLE DE L'AJUNTAMENT DEL
PRAT DE LLOBREGAT**

Ajuntament del Prat de Llobregat
Àrea d'Alcaldia, Serveis Centrals, Economia i Promoció de la Ciutat
Regidoria d'Economia, Transparència i Bon Govern
Secció de Contractació i Patrimoni

ÍNDEX

- I. Introducció
- II. Concepte de clàusula social
- III. Inclusió de clàusules contractual de caràcter social a les diferents fases del procediment
  - III.1. Fase de Preparació del contracte
    - III.1.1. Clàusules que es poden incloure per a la definició de l'objecte del contracte
    - III.1.2. Clàusules que poden ser d'inclusió obligatòria en tot tipus de contracte
  - III.2. Fase de Selecció del contractista
  - III.3. Fase d'adjudicació de contracte
    - III.3.1. Possibles clàusules a incloure com a criteri d'adjudicació addiciona
  - III.4. Fase d'execució del contracte
- IV. Clàusules com a causa específica de resolució
- V. Clàusules relatives a la subcontractació
  - V.1. Per a incloure en tot tipus de contractes
  - V.2. Per a incloure al contracte d'obres públiques subjectes a la Llei3/2007, de 4 de juliol, de l'obra pública
  - V.3. Per incloure als contractes d'obres
- VI. Reserva Social de Contractes
  - VI.1. Concepte
  - VI.2. Normativa
  - VI.3. Procediment
- VII. Incorporació de les clàusules als contractes municipals
  - VII.1 Clàusules de caràcter general
  - VII.2. Obligació d'inclusió de les clàusules
  - VII.3. Seguiment d'execució de les clàusules
  - VII.4. Reserva Social

I. Introducció

La contractació pública té un paper de molta importància a l'economia, dedicant a l'efecte el conjunt de les administracions públiques, al voltant del 15 per cent del PIB, per la qual cosa, cada vegada que un ens públic adjudica un contracte està produint un considerable impacte al mercat i a l'entorn.

L'actual legislació de contractes ha reconegut, de manera expressa i inequívoca, la possibilitat d'utilitzar la contractació pública per a la consecució d'objectius socials. Per a ratificar aquesta afirmació solament n'hi ha prou citar la Directiva 2014/24/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública; el Reial Decret Legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, pel que s'aprova el text refós de la Llei de Contractes del Sector Públic; o la més recent Llei 31/2015, de 9 de setembre, per la què es modifica i actualitza la normativa en matèria d'autoocupació i s'adopten mesures de foment i promoció del treball autònom i de l'Economia Social.

En aquesta línia -entenenent que la contractació pública no és solament una forma de seleccionar les empreses que tindran al seu càrrec la gestió dels serveis que s'han de prestar a la comunitat, sinó que té efectes mes enllà d'aquesta primera realitat-, l'Ajuntament del Prat de Llobregat vol aprofitar la seva contractació per a complementar i aprofundir en les polítiques d'acció social que, per altra banda, ja executa mitjançant altres instruments de gestió i amb la provisió dels recursos econòmics corresponents.

És per això que es confecciona aquesta Guia que recull un catàleg exemplificatiu i de caràcter no taxat de possibles clàusules de tipus social i ètic que, si resulten adients als objectes i característiques dels contractes i en funció de les diferents tipologies contractuals, es poden incloure en cadascuna de les fases dels procediments per a l'adjudicació dels contractes públics.

És en aquest sentit que cal tenir en compte que l'objecte d'aquesta guia per a la inclusió de clàusules contractuals de caràcter social, mediambientals i ètics és ajudar els diferents departaments de l'Ajuntament del Prat de Llobregat, així com les seves empreses, a efectuar les reflexions necessàries a l'hora d'introduir aquest tipus de clàusules en la seva activitat contractual ordinària. Cal tenir en compte, però, que les clàusules que recull són un exemple de possible redacció, susceptible d'adaptacions segons els objectes i les tipologies dels contractes.

En tot cas, la introducció de les clàusules requereix una avaluació prèvia per a determinar la idoneïtat d'incloure-les, per elegir, ja sigui entre les que es proposen o entre algunes altres, les més adients per a cadascun dels plecs, així com per dur a terme la determinació dels percentatges i de les quanties previstes en els diferents exemples de clàusules contractuals de caràcter social continguts en aquesta guia. No obstant això, a la Guia s'han enquadrat els models o exemples de clàusules, la introducció de les quals es considera recomanable amb un caràcter general.

Per tant, a l'hora de preparar una contractació, aquest Ajuntament es basarà en els seus plecs generals, tant el *Plec de Clàusules Administratives Generals de Contractació aplicables als contractes de serveis, de subministrament, a altres contractes administratius i als privats*, com el *Plec de Clàusules administratives Generals de Contractació aplicables als contractes d'obres i instal·lacions i als de concessió d'obres públiques*, aprovats pel Ple Municipal de 14 de juliol de 2010; els plecs de clàusules administratives particulars i els plecs de prescripcions tècniques, que s'han d'elaborar a cada licitació, on s'establirà l'objecte i les condicions tècniques i jurídiques específiques d'aquell contracte i, per últim, tindrà en compte aquesta *Guia per a una contractació pública social i èticament responsable en l'Ajuntament del Prat de Llobregat*; a més de la normativa sobre la contractació del sector públic esmentada més amunt.

II. Concepte de clàusula social

No hi ha una definició legal de clàusula social i per això les definicions o els conceptes que es transcriuen a continuació s'han extret del que ha dit la doctrina, sobretot de les Juntes Consultives de Contractació Administrativa. Així, es pot dir que clàusula social es:

“En un sentit estricte, es pot denominar “clàusula social” qualsevol estipulació que obligui a una empresa adjudicatària d'un contracte administratiu a realitzar pròpiament l'objecte contractual segons les prescripcions tècniques definides en el contracte i, a més, al compliment de determinats objectius d'interès general. La nota que caracteritza les clàusules socials serà, doncs, que es considerarà d'obligació complementària per a l'empresa adjudicatària, una obligació que no deriva de l'estricta compliment de l'objecte contractual segons els requeriments tècnics naturals per dur-lo a terme”.

o:

“... aquelles que estableixen la inclusió d'aspectes de política social als procediments de contractació pública como el foment de la ocupació de persones en situació o risc d'exclusió social, la inserció laboral de persones amb discapacitat, el foment de l'estabilitat a l'ocupació, la promoció efectiva entre dones i homes o l'impuls de mesures de conciliació de la vida familiar i laboral a les empreses”.

L'accepció, doncs, de clàusula social, en l'àmbit contractual, es configura com qualsevol estipulació complementària que pot suposar un benefici social i que engloba àmbits diversos com ara:

- Ocupació, especialment en relació amb col·lectius en situació de desocupació o amb especial risc d'exclusió social.
- Igualtat de gènere.
- Igualtat de persones immigrades.
- Inserció laboral de persones amb discapacitat.
- Seguretat i salut laborals.
- Accessibilitat i disseny per a tothom.
- Comerç ètic i compra responsable

III. Inclusió de clàusules contractuals de caràcter social a les diferents fases del procediment

Es poden incloure clàusules d'aquest tipus a les diferents fases de la contractació, però s'han de respectar dos requisits bàsics i absolutament necessaris, sense el compliment dels quals no es possible tal objectiu. El primer d'aquests requisits és que solament es poden incloure les clàusules quan facin referència a l'objecte del contracte, es a dir, que si l'objecte del contracte no ho contempla no es podrà incloure la clàusula corresponent; i el segon és que en tot moment s'han de respectar els principis de la contractació pública, així com les normes d'aplicació obligatòria, ja siguin autonòmiques, estatals, o europees.

Les fases de la contractació a les quals es poden incloure clàusules socials són les següents:

1. Fase de preparació del contracte
2. Fase de selecció del contractista (solvència)
3. Fase d'adjudicació del contracte (criteris d'adjudicació)
4. Fase d'execució del contracte (condicions especials d'execució)
5. Clàusules com a causa específica de resolució
6. Clàusules relativa a la subcontractació

III.1. Fase de preparació del contracte

III.1.1. Clàusules que es poden incloure per a la definició de l'objecte del contracte

A nivell d'exemple:

-"Constitueix l'objecte del contracte xxx que inclou / incorpora característiques directament vinculades a l'execució **d'un projecte d'inserció laboral.**"

-"Constitueix l'objecte del contracte xxx, que inclou / incorpora característiques directament vinculades a **accions positives de gènere.**"

-"Constitueix l'objecte del contracte xxx, mitjançant l'execució d'un projecte d'inserció sociolaboral per a **persones amb discapacitat.**"

III.1.2 Clàusules que poden ser d'inclusió obligatòria en tot tipus de contractes

Les clàusules que es relacionen a continuació tenen un caràcter transversal, que li dona la normativa vigent, i és per això, que l'Ajuntament del Prat de Llobregat vol que, si no contradiu cap norma sobre contractació pública o qualsevol altra, s'estudiïn i, si és possible, s'inclouin en tots els plecs de condicions de tots el contractes que es licitin.

-Clàusules de contingut sociolaboral, d'igualtat de gènere, de llenguatge no sexista, d'accessibilitat universal:

- A les definicions de les especificacions tècniques de cada contracte es recollirà l'obligació de que el béns o serveis objecte del contracte hagin estat produïts o es desenvolupin respectant les **normes sociolaborals** vigents a Catalunya, Espanya i la Unió Europea, o de la OIT.
- Si els destinataris dels contractes són persones físiques, les prescripcions tècniques es redactaran, salvat els casos degudament justificats, tenint en compte la Convenció de Nacions Unides sobre els **drets de les persones amb discapacitat**, així com els criteris d'accessibilitat universal, tal com estableix el TRLGDPD.
- Als contractes que facin referència a les persones físiques (en concret, situació i posició de les dones), les prescripcions tècniques hauran d'incorporar la perspectiva de gènere, mitjançant la inclusió de quantes clàusules socials, relatives a **la igualtat entre dones i homes**, siguin necessàries. S'haurà d'evitar, en tot cas, l'ús del llenguatge i imatges sexistes. A aquests efectes es pot incloure la següent condició especial d'execució o una altra similar:

*"És condició especial d'execució que l'empresa adjudicatària elabori un **informe d'impacte de gènere** amb indicadors i dades diferenciats per sexe de les persones usuàries del servei, així com de la plantilla que executarà el mateix, detallant el contingut de les mesures d'igualtat aplicades. Aquest informe l'haurà d'entregar l'empresa abans de la terminació del contracte".*

- Quan el cost de la mà d'obra sigui el component econòmic més important de la prestació, o quan s'incorporin clàusules de subrogació de les persones treballadores, s'haurà d'especificar que en la determinació del preu del contracte **s'ha tingut en compte el salari base establert al Conveni Col·lectiu Sectorial** que resulti d'aplicació al contracte, més el complement d'antiguitat.
- Respecte de l'ús no sexista del llenguatge, els plecs de prescripcions tècniques hauran d'incorporar la següent especificació o una altra similar:

*"En tota la documentació, publicitat, imatge o material que han d'aportar als licitadors, o que siguin necessaris per a l'execució del contracte, deurà fer-se un **ús no sexista del llenguatge**, evitar qualsevol imatge discriminatòria de les dones o estereotips sexistes i fomentar amb valors d'igualtat la presència equilibrada, la diversitat i la corresponsabilitat".*

- Pel que fa als contractes de subministrament d'equips informàtics, o qualsevol altre que requereixi la seva aportació, sempre tenint en compte les necessitats reals previstes o existents, s'haurà d'incloure una especificació tècnica que podria ser del tenor literal següent, o una altra semblant:

*"L'empresa adjudicatària haurà d'adscriure a l'execució del contracte una quantitat mínima d'equips informàtics **amb tecnologia adequada per a que puguin ser utilitzats per qualsevol persona, amb independència de les seves circumstàncies personals**".*

- En els contractes d'obres amb redacció de projecte i en els contractes de serveis de redacció de projecte, s'haurà d'incloure una especificació tècnica

que obligui a l'empresa adjudicatària al compliment de la normativa aplicable en matèria d'accessibilitat, continguda al Codi Tècnic de l'Edificació i al Reial Decret 505/2007, de 20 d'abril. A aquests efectes es pot incorporar una clàusula com la següent, o similar:

*"A la redacció del projecte d'obra del present contracte, l'empresa adjudicatària haurà de **complir la normativa sobre accessibilitat universal**, fundamentalment continguda al Codi Tècnic de l'Edificació, al Reial Decret 505/2007, de 20 d'abril, pel que s'aproven les condicions bàsiques **d'accessibilitat i no discriminació de les persones amb discapacitat** per al accés i utilització dels espais públics urbanitzats i edificacions; com també, qualsevol normativa estatal, autonòmica o local"*

-Clàusules de transparència i bon govern:

*"**Clàusula de transparència general.**- L'adjudicatari resta obligat a informar de les retribucions percebudes pels càrrecs directius si el volum de negoci de l'empresa vinculat a activitats dutes a terme per compte de les administracions públiques supera el vint-i-cinc per cent del volum general de l'empresa."*

*"**Clàusula de dret d'accés a la informació pública.**- El contractista es compromet a facilitar a l'Ajuntament, en compliment de les obligacions de transparència a les quals resta sotmès, aquella informació que li sigui requerida per tal de fer efectiu la publicitat activa i el dret d'accés exercit pels ciutadans, en relació a la prestació contractada."*

*"**Clàusula de transparència col·laborativa.**- L'adjudicatari resta obligat a facilitar a l'Ajuntament la informació establerta a la Llei 19/2014, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, referent a les activitats directament relacionades amb el sector públic."*

*"**Clàusula de transparència organitzativa.**- L'adjudicatari haurà de lliurar a l'Ajuntament, a l'inici de les prestacions, la relació dels llocs de treball permanent adscrits al contracte, el seu règim de dedicació, el règim retributiu i les tasques que duu a terme. Haurà de comunicar a l'Ajuntament qualsevol variació que experimenti la relació de llocs durant la vigència del contracte."*

*"**Clàusula de bon govern.**- Els licitadors i els contractistes adoptaran una conducta èticament exemplar i actuaran per evitar la corrupció en qualsevol de totes les seves possibles formes."*

En aquest sentit –i al marge d'aquells altres deures vinculats al principi d'actuació esmentat en el punt anterior, derivats dels principis ètics i de les regles de conducta als quals els licitadors i els contractistes han d'adequar la seva activitat- assumeixen particularment les obligacions següents:

- a) Comunicar immediatament a l'òrgan de contractació les possibles situacions de conflicte d'interessos.*
- b) No sol·licitar directament o indirectament, que un càrrec o empleat públic influeixi en l'adjudicació del contracte.*
- c) No oferir ni facilitar a càrrecs o empleats públics avantatges personal o materials, ni per a aquests mateixos ni per a persones vinculades amb el seu entorn familiar o social.*
- d) No realitzar accions que posin en risc l'interès públic.*

- e) *Respectar els principis de lliure mercat i de concurrència competitiva, i abstenir-se de realitzar conductes que tinguin per objecte o puguin produir l'efecte d'impedir, restringir o falsejar la competència, com per exemple els comportaments col·lusoris o de competència fraudulenta (ofertes de resguard, eliminació d'ofertes, assignació de mercats, rotació d'ofertes, etc.).*
- f) *Denunciar qualsevol acte o conducta dirigits a aquelles finalitats i relacionats amb la licitació o el contracte dels quals tingués coneixement.*
- g) *Aplicar la màxima diligència en el coneixement, foment i compliment de la legalitat vigent.*
- h) *Garantir el principi d'indemnitat als denunciants d'irregularitats.*

-Clàusules de transparència fiscal o activitats il·lícites de les empreses:

"Clàusula sobre l'activitat financera de les empreses.- L'empresa contractada declara que ni ella ni les empreses subcontractistes o empreses filials o interposades, realitzen operacions financeres il·lícites en paradisos fiscals, o que no tinguin normes sobre control de capitals –segons la llista de països elaborada per l'OCD o la Comissió Europea o avalada per aquestes o, en el seu defecte, per l'Estat Espanyol-contràries a la normativa tributària."

"Clàusules de transparència fiscal.- Els contractistes i els subcontractistes, incloses les filials o empreses vinculades que executin el contracte, es comprometen a executar el contracte amb criteris d'equitat i transparència fiscal, per la qual cosa els ingressos o beneficis procedents d'aquest contracte públic han de ser íntegrament declarats i tributat d'acord amb la legislació fiscal vigent, sense que en cap cas es puguin utilitzar domicilis fiscals inclosos en algun país de la llista de paradisos fiscals establerta per l'OCD o la Comissió Europea, bé sigui de forma directa o a través de les empreses filials."

III.2. Fase de selecció del contractista

Les clàusules socials, mediambientals o ètiques solament podran incorporar-se com a criteri de solvència de les empreses en aquells casos en els què el seu contingut estigui vinculat a l'objecte del contracte, és a dir, que aquest necessiti per a la seva execució que el licitador tingui aptituds específiques i experiència acreditada. Per tant, la inclusió d'aquest tipus de clàusules procedirà en els contractes l'objecte dels quals tinguin un fi institucional de caràcter específicament social.

A continuació relacionem una sèrie de clàusules d'aquest tipus, que no són les úniques, però que, a mode d'exemple, serveixen per a l'objectiu d'aquesta Guia:

a) "Constitueix un requisit per a participar en la licitació, acreditar solvència tècnica específica (experiència, mitjans personals o materials, entre d'altres) en matèria **d'inserció sociolaboral de persones en situació d'exclusió social** o en greu risc d'arribar-hi, que estiguin desocupades i que tinguin dificultats importants per integrar-se en el mercat de treball ordinari i que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

- Persones amb **discapacitat física, intel·lectual, sensorial o amb trastorn mental** que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.
- Persones destinatàries de la **renda mínima d'inserció**.

- **Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció**, perquè no compleixen els requisits establerts per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
- **Joves** majors de setze anys i menors de trenta **provinents d'institucions de protecció de menors**.
- Persones amb **problemes de drogoaddicció o alcoholisme** que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.
- **Interns de centres penitenciaris** la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones ex recluses.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
- **Aturats de llarga durada** més grans de quaranta-cinc anys."

El compliment d'aquest requisit de capacitat es pot acreditar mitjançant la inscripció en el Registre Administratiu d'Empreses d'Inserció de Catalunya, creat per la Llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per regular les empreses d'inserció sociolaboral.

b) "Constitueix un requisit de solvència que les empreses licitadores, en el moment d'acreditar la seva solvència tècnica, **tinguin a la plantilla amb més de tres mesos d'antiguitat i a jornada completa o l'equivalent en jornades parcials**, un mínim d'un x% de persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, que estiguin desocupades i que tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari i que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

- Persones discapacitat física, intel·lectual, sensorial o amb trastorn mental que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.
- Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, perquè no compleixen els requisits establerts per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
- Joves majors de setze anys i menors de trenta provinents d'institucions de protecció de menors.
- Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.
- Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones ex recluses.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
- Aturats de llarga durada més grans de quaranta-cinc anys."

c) "Constitueix un requisit de capacitat necessari per participar en la licitació que les empreses acreditin que **tenen entre els seus objectius estatutaris l'afavoriment de la inserció laboral de persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi**, que estiguin desocupades i tinguin dificultats importants per integrar-se en el mercat de treball ordinari i que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

- Persones amb discapacitat física, intel·lectual, sensorial o amb trastorn mental que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.
- Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.

- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, perquè no compleixen els requisits establerts per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
- Joves majors de setze anys i menors de trenta provinents d'institucions de protecció de menors.
- Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.
- Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones ex recluses.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
- Aturats de llarga durada més grans de quaranta-cinc anys."

III.3. Fase d'adjudicació del contracte

La incorporació d'aquestes clàusules com a criteris d'adjudicació del contracte s'ha de fer tenint en compte l'article 150 del TRLCSP, que exigeix, per a la seva inclusió una especial vinculació a l'objecte del contracte. Han d'estar sempre referits a les ofertes dels licitadors i han de suposar una millora de les condicions que estableixen els plec de condicions que regulen la contractació i se'ls ha de donar una ponderació adequada en funció del seu objecte.

Possibles clàusules a incloure com a criteris d'adjudicació o com a obligacions que s'han de complir abans de la formalització del contracte:

a) "S'atorgaran x punts a les empreses licitadores que en el moment d'acreditar la seva solvència tècnica tinguin en plantilla **persones destinades a l'execució del contracte amb més de tres mesos d'antiguitat i a jornada completa o l'equivalent en jornades parcials, un mínim d'un x% de persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi**, que estiguin desocupades i que tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari i que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

- Persones amb discapacitat física, intel·lectual, sensorial o amb trastorn mental que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.
- Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, perquè no compleixen els requisits establerts per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
- Joves majors de setze anys i menors de trenta provinents d'institucions de protecció de menors.
- Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.
- Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones ex recluses.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
- Aturats de llarga durada més grans de quaranta-cinc anys."

b) "Es valoraran les mesures de **conciliació de la vida familiar i laboral** implantades per l'empresa o les mesures addicionals que es compromet a implantar. La puntuació

màxima serà de x punts i s'atorgarà en funció del nombre i qualitat de les mesures. En particular es valoraran les mesures relatives a: xxxx.”

c) “Es valorarà el **volum de mà d'obra que s'utilitzarà per executar el contracte** que millori les previsions establertes al plec. La puntuació màxima serà de X punts i s'atorgarà en funció de la mà d'obra contractada i la que es compromet a contractar.”

d) “Es valorarà que l'empresa introdueixi per a l'execució del contracte **mesures addicionals a les incloses en els codis de bones pràctiques**. La puntuació màxima serà de X punts i s'atorgarà en funció de la qualitat i del nombre de mesures que es proposi incloure.”

e) “Es valoraran les noves contractacions adscrites a l'execució del contracte de **persones en situació legal d'atur** d'acord amb el que preveu l'article 208 del Text refós de la Llei general de la Seguretat Social aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, que es duguin a terme per executar el contracte, quan millorin, si s'escau, les previstes en el plec.”

f) “Es valoraran les noves contractacions de persones adscrites a l'execució del contracte entre col·lectius amb **particulars dificultats d'inserció en el mercat laboral** que estiguin inclosos en algun dels col·lectius definits en la Llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per regular les empreses d'inserció sociolaboral, o persones que disposin del certificat de discapacitat que representin, si s'escau, una millora respecte de les establertes al plec.”

g) “Quan procedeixi la subcontractació d'alguna part de l'execució d'aquest contracte, es valorarà el compromís de les empreses licitadores de subcontractar-la a **centres especials de treball o empreses d'inserció sociolaboral** inscrits/tes en els corresponents registres del Departament d'Empresa i Ocupació, i/o a entitats sense ànim de lucre que treballen per integrar persones amb risc d'exclusió social.”

h) “Es valorarà amb un màxim de X punts les mesures complementàries respecte als mínims establerts pel que fa a les condicions de **seguretat i salut laboral** establerts en la normativa vigent i les certificacions relatives a controls de qualitat en la realització dels serveis.”

i) “Les empreses proposades com adjudicatàries han d'aportar una relació del personal que es destinarà a l'execució del contracte i acreditar la seva **alta i afiliació a la Seguretat Social**. Aquesta acreditació es realitzarà mitjançant la presentació dels TC2 corresponents. Alternativament, i en el seu cas, declaració responsable per part de l'empresa on es declari no tenir encara contractats els treballadors que s'ocuparan en l'execució del contracte i que acreditarà l'afiliació i alta de tots ells quan els hagi contractat i sempre amb caràcter previ a l'inici de l'activitat contractada.”

III.3.1. Possibles clàusules a incloure com a criteri d'adjudicació *addicional*:

a) “Tenen preferència en l'adjudicació del contracte les proposicions presentades per empreses públiques o privades que, en el moment d'acreditar la solvència tècnica, tinguin a la plantilla un nombre de persones **treballadores amb discapacitat** superior al 2 per cent, sempre que aquestes proposicions igualin en els seus termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris que serveixin de base per a l'adjudicació. A aquests efectes, en el cas d'empreses amb menys de 50 persones treballadores fixes, al % de persones treballadores fixes amb discapacitat en plantilla que acreditin caldrà sumar-li un 2%, amb la finalitat de, en el seu cas, poder fer la

comparativa de manera equitativa amb el % que acrediten les empreses amb més de 50 persones treballadores fixes.

Si diverses empreses licitadores queden igualades quant a la proposició més avantatjosa i, a més, acrediten tenir relació laboral amb persones amb discapacitat en un percentatge superior al 2 per cent, tindrà preferència en l'adjudicació del contracte l'empresa licitadora que disposi en la seva plantilla d'un percentatge més elevat de persones treballadores fixes amb discapacitat.

En cas de persistir l'empat, la situació de desempat es resoldrà mitjançant sorteig que es durà a terme en acte públic, prèvia la preceptiva convocatòria.”

b) “Tindrà preferència en l'adjudicació del contracte la proposició que presenti una **empresa dedicada específicament a la promoció i inserció laboral de persones en situació d'exclusió social**, regulades en la Llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per regular les empreses d'inserció sociolaboral, sempre que aquesta proposició iguali en els seus termes a les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris que serveixen de base per a l'adjudicació. Es valorarà el compromís formal de l'empresa licitadora de contractar, com a mínim per al 30% dels seus llocs de treball, persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, que estiguin desocupades i tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari, i que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

- Persones amb discapacitat física, intel·lectual, sensorial o amb trastorn mental que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.
- Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, perquè no compleixen els requisits establerts per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
- Joves majors de setze anys i menors de trenta provinents d'institucions de protecció de menors.
- Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.
- Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones ex recluses.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
- Aturats de llarga durada més grans de quaranta-cinc anys.”

c) “En el supòsit que dos o més proposicions s'igualin com a més avantatjoses segons la ponderació establerta en els criteris d'adjudicació d'aquest plec, tindrà preferència en l'adjudicació aquella proposició presentada per aquelles **entitats reconegudes com organitzacions de comerç just** en els contractes que tinguin per objecte productes en què existeixi alternativa d'aquesta naturalesa.

En el cas que l'empat fos entre dues o més empreses que acreditessin aquesta condició de productes de comerç just, es decidirà la proposta d'adjudicació a favor de la proposició que presenti l'oferta econòmica més baixa. En cas de continuar l'empat després d'aplicar aquest criteri, es decidirà la proposta d'adjudicació per sorteig.

Les empreses licitadores que presentin productes que tinguin la qualificació de comerç just han d'acreditar en la documentació de la proposició de licitació la procedència i el

sistema d'elaboració, mitjançant certificacions de caràcter fefaent que permetin a la mesa de contractació comprovar-ne l'autenticitat.”

d) “Tindrà preferència en l'adjudicació del contracte, sempre que iguali en els seus termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris que serveixin de base per a l'adjudicació, la proposició presentada per les empreses licitadores que acreditin **haver creat en els darrers anys majors oportunitats d'ocupació per a persones en situació d'exclusió social o en greu risc d'arribar-hi, que estiguin desocupades** i tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari, i que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

- Persones amb discapacitat física, intel·lectual, sensorial o amb trastorn mental que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.
- Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, perquè no compleixen els requisits establerts per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
- Joves majors de setze anys i menors de trenta provinents d'institucions de protecció de menors.
- Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.
- Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones ex recluses.
- Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
- Aturats de llarga durada més grans de quaranta-cinc anys.

La creació d'oportunitats d'ocupació per els col·lectius esmentats pot acreditar-se mitjançant la presentació de contractes de treball, tallers d'ocupació, plans formatius i programes de seguiment tutorial, entre altres mitjans.”

e) “Tindrà preferència en l'adjudicació del contracte la proposició presentada per empreses que, en el moment d'acreditar la seva solvència tècnica o professional, compleixin amb mesures destinades a **promoure la igualtat d'oportunitats entre dones i homes en el mercat de treball** establertes de conformitat amb el que preveu l'article 34 de la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, sempre que dita proposició iguali en els seus termes les més avantatjoses des del punt de vista dels criteris objectius que serveixen de base per a l'adjudicació.”

III.4. Fase d'execució del contracte

La inclusió d'aquest tipus de clàusules a través de les condicions d'execució del contracte procediran únicament als contractes que tinguin per objecte l'execució d'obres o la prestació de serveis. L'article 118 del TRLLCSP, permet l'inclusió de clàusules amb caràcter social. S'han d'establir controls exhaustius del compliment d'aquestes clàusules. Els plecs han de preveure aquests mecanismes. L'incompliment de les mateixes poden comportar la resolució del contracte o l'aplicació de possibles penalitats, sempre que estiguin previstes als plecs.

Clàusules que es podrien incloure:

a) “L’empresa adjudicatària estarà obligada a aplicar, al realitzar la prestació, mesures destinades a promoure **la igualtat d’oportunitats entre dones i homes** en el mercat de treball, de conformitat amb el que preveu la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.”

b) “L’empresa contractista està obligada a complir les disposicions vigents en **matèria laboral, de seguretat social, de seguretat i salut en el treball i d’integració laboral**, en particular:

- Quan les prestacions a desenvolupar estiguin subjectes a ordenança laboral o conveni col·lectiu, està obligada a complir amb les disposicions de l’ordenança laboral i conveni laboral corresponent.
- L’empresa adoptarà les mesures de seguretat i higiene en el treball que siguin de pertinent obligació o necessàries en ordre a la més perfecta prevenció dels riscos que puguin afectar a la vida, integritat i salut dels treballadors i treballadores. Ha de complir, així mateix, les obligacions en matèria de prevenció de riscos laborals establertes per la normativa vigent i també ha d’acreditar el compliment de les obligacions següents:

- L’avaluació de riscos i planificació de l’activitat preventiva corresponent a l’activitat contractada.

- La formació i informació en matèria preventiva a les persones treballadores que emprarà en l’execució del contracte.

- El justificant del lliurament d’equips de protecció individual que, si escau, siguin necessaris.

- L’empresa ha de complir l’obligació de contractar, si s’escau, el 2 per cent de treballadors amb discapacitat o adoptar les mesures alternatives legalment previstes.
- Si l’empresa subcontracta part de la prestació, ha d’exigir a les empreses subcontractistes els justificants de les obligacions anteriors i lliurar-los a l’Administració contractant.”

c) “L’empresa contractista, en l’elaboració i presentació de l’objecte del contracte, ha d’incorporar la perspectiva de gènere i **evitar els elements de discriminació sexista** de l’ús del llenguatge i de la imatge.”

d) “L’empresa contractista vetllarà perquè en l’execució del contracte tots els productes que s’utilitzin vinguin d’empreses que compleixin amb les normes internacionals aprovades per l’Organització Internacional del Treball, les quals, fonamentalment, tenen per objecte promoure els drets laborals, **fomentar l’oportunitat de treball digne i millorar la protecció social**.”

e) “L’empresa contractista està obligada a posar en coneixement de l’òrgan de contractació les contractacions de nou personal que hagi d’adscriure’s a l’execució del contracte i acreditar la seva **afiliació i alta en la Seguretat Social**.”

f) “L’empresa contractista ha d’adoptar en l’execució del contracte mesures per prevenir, controlar i **eradicar l’assetjament sexual**, així com l’assetjament per raó de sexe.”

g) “L’empresa adjudicatària ha de **reservar un X% dels llocs de treball de nova contractació** adscrits a l’execució del contracte, a jornada completa, perquè sigui ocupat per **persones en situació d’exclusió social o en greu risc d’arribar-hi**, que

estiguin desocupades i tinguin dificultats importants per a integrar-se en el mercat de treball ordinari i que estiguin incloses en algun dels col·lectius següents:

- Persones amb discapacitat física, intel·lectual, sensorial o amb trastorn mental que tinguin possibilitats d'inserció en el món laboral.
- b) Persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.
- c) Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, perquè no compleixen els requisits establerts per l'article 6.1 de la Llei 10/1997, del 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció.
- d) Joves majors de setze anys i menors de trenta provinents d'institucions de protecció de menors.
- e) Persones amb problemes de drogoaddicció o alcoholisme que es trobin en procés de rehabilitació i reinserció social.
- f) Interns de centres penitenciaris la situació dels quals els permeti accedir a una ocupació, persones en llibertat condicional i persones ex recluses.
- g) Persones que no puguin accedir a la renda mínima d'inserció, però que es trobin, segons el parer dels serveis socials competents, en situació de risc d'exclusió.
- h) Persones aturades de llarga durada més grans de quaranta-cinc anys.

La reserva s'ha de fer efectiva quan l'empresa adjudicatària doni ocupació a persones incloses en qualsevol dels col·lectius mencionats en el percentatge que s'indiqui en funció de l'objecte del contracte.

L'acreditació d'haver contractat persones incloses en els col·lectius esmentats podrà efectuar-se mitjançant la presentació dels respectius contractes de treball i de certificacions de la situació d'exclusió en la qual es troben les persones treballadores, les quals han de ser emeses pel corresponent servei social especialitzat o d'atenció primària.

El compliment d'aquesta clàusula no obliga l'empresa a continuar contractant o a garantir la inserció dels usuaris un cop finalitzada l'execució del contracte.”

h) “Als treballs efectuats durant l'execució del contracte, els seran d'aplicació les obligacions en matèria de protecció del medi ambient, les disposicions vigents en matèria de protecció de l'ocupació, condicions de treball i prevenció de riscos laborals.”

i) “L'empresa adjudicatària ha de reservar un X% del nombre de persones treballadores de nova contractació adscrites a l'execució del contracte perquè sigui ocupat per treballadors i treballadores inclosos en col·lectius amb particulars dificultats d'inserció en el mercat laboral definits en la Llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per regular les empreses d'inserció sociolaboral. En tot cas, el nombre d'hores realitzades per aquests col·lectius inclosos en el programa d'inserció no pot ser inferior al X % d'hores totals d'execució del contracte.

La reserva es farà efectiva quan l'empresa adjudicatària contracti a persones incloses en qualsevol dels col·lectius mencionats en el percentatge que s'indiqui en funció de l'objecte del contracte.

El compliment d'aquesta clàusula no obliga l'empresa a continuar contractant o a garantir la inserció dels usuaris un cop finalitzada l'execució d'aquest contracte.”

j). “Les noves contractacions de personal que l'empresa o empreses adjudicatàries d'aquest contracte hagin de fer per executar-lo han d'efectuar-se necessàriament entre

persones que es trobin en **situació legal d'atur** conforme al que preveu l'article 208 del Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei general de la Seguretat Social i, quan sigui possible, entre col·lectius amb particulars dificultats d'inserció en el mercat laboral definits en la Llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per regular les empreses d'inserció sociolaboral, o persones que disposin del certificat de discapacitat.”

k) “Els mitjans de comunicació, el disseny dels elements instrumentals i la implantació dels tràmits procedimentals emprats per l'empresa contractista en l'execució del contracte, han de realitzar-se **tenint en compte criteris d'accessibilitat universal i de disseny** per a tots, tal com són definits aquests termes en la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat.”

l) “La plantilla de personal de l'empresa adjudicatària adscrita a l'execució del contracte **no pot tenir** un percentatge de persones treballadores amb **contractes de caràcter temporal superior al X%.**”

m) “L'empresa o empreses adjudicatàries **no incrementaran la taxa de temporalitat del personal destinat a l'execució d'aquest contracte.** Es considera taxa de temporalitat, segons l'OCDE, el nombre de treballadors i treballadores amb contracte temporal en relació al nombre total.”

n) “L'empresa contractista i, si escau, la subcontractista, ha d'establir mesures que afavoreixin la **conciliació de la vida personal i/o familiar** de les persones treballadores adscrites a l'execució d'aquest contracte.”

ñ) “L'empresa adjudicatària ha d'acreditar mitjançant les corresponents declaracions responsables o, quan escaigui, certificacions dels organismes competents, que en l'execució del contracte (en l'elaboració, distribució i, si és el cas, la instal·lació i manteniment, dels béns i productes a subministrar; en la realització de les obres i, si és el cas, en el subministraments dels béns i materials a lliurar complementàriament; en la realització dels serveis i, si és el cas, en el subministrament dels béns i productes a lliurar complementàriament en la realització de les obres de la concessió i, si és el cas, en el subministrament dels béns i materials a lliurar complementàriament; en la realització de l'objecte del contracte de col·laboració sector públic i el sector privat siguin obres, subministraments dels béns, productes i/o materials a lliurar com a prestació principal o complementàriament i els serveis a realitzar) s'han complert les obligacions derivades de les disposicions vigents en matèria de **protecció dels llocs de treball, de condicions de treball i de prevenció de riscos laborals.**”

o) “L'empresa adjudicatària s'ha de comprometre, mitjançant la corresponent declaració responsable, a dur a terme les activitats pròpies inherents a la coordinació d'activitats empresarials necessàries per a l'execució del contracte.

La persona responsable de l'activitat del centre de treball i, en el seu cas, la responsable de l'execució del contracte, ha de vetllar pel compliment dels mitjans de coordinació, per assolir els objectius d'aquest procediment.

Els mitjans de coordinació d'activitats empresarials han d'incloure, en tots els casos, l'establiment de vies de comunicació àgils per a l'intercanvi d'informació i la resolució de problemes.

Segons el cas, s'han d'establir altres mitjans de coordinació d'acord amb els que es relacionen de manera no exhaustiva a l'article 11 del Reial decret 171/2004, de 30 de

gener, pel qual es desenvolupa l'article 24 de la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de **prevenció de riscos laborals, en matèria de coordinació d'activitats empresarials.**”

p) “L’empresa adjudicatària ha de garantir a les persones treballadores adscrites a l’execució d’aquest contracte **l’aplicació estricta de les condicions laborals que estableixi el conveni laboral sectorial que els resulti d’aplicació.**”

q) “L’empresa adjudicatària ha de garantir que el personal adscrit al contracte rep formació continuada per desenvolupar les tasques pròpies del seu lloc de treball i ha de **presentar un Pla de qualitat** que contingui un sistema de detecció dels dèficits de formació, així com de l’estratègia per a la seva evolució.”

r) “L’empresa o empreses adjudicatàries d’aquest contracte han d’organitzar **accions de formació professional en el lloc de treball** que millorin l’ocupació i l’adaptabilitat de les persones adscrites a l’execució del contracte, així com les seves capacitats i la seva qualificació.”

s) “L’empresa o empreses adjudicatàries estan obligades, en l’execució del contracte, al compliment del principi **d’igualtat d’oportunitat de les persones amb discapacitat**, evitant discriminacions, directes o indirectes, per raó de discapacitat.”

t) “L’empresa adjudicatària i, si escau, les subcontractistes, han de **promoure la formació** del seu personal adscrit a l’execució del contracte en matèria de xxxx.”

u) “Cal obtenir l’autorització de l’Administració per subcontractar qualsevol prestació del contracte, tret de la primera subcontractació que es pugui produir.”

v) “L’empresa contractista vetllarà perquè les empreses subministradores dels béns i dels productes utilitzats en l’execució del contracte compleixin amb les normes internacionals aprovades l’Organització Internacional del Treball, les quals tenen, fonamentalment, per objecte promoure els drets laborals, fomentar l’oportunitat de treball decent i **millorar la protecció social.**”

IV. Clàusules com a causa específica de resolució

Entre d’altres:

a) “És causa específica de resolució del contracte l’incompliment de les obligacions previstes en relació a la prevenció de riscos laborals del personal adscrit a l’execució del contracte i a la subcontractació.”

b) “És causa específica de resolució del contracte l’incompliment de les condicions especials d’execució previstes en aquest plec.”

c) És causa específica de resolució del contracte l’incompliment del deure d’afiliació i alta en la Seguretat Social del personal que ocupi en l’execució del contracte.”

e) “És causa de resolució d’aquest contracte la infracció de les condicions establertes per a procedir a la subcontractació, així com la falta d’acreditació de l’aptitud del subcontractista.”

V. Clàusules relativa a la subcontractació

V.1. Per a incloure en tot tipus de contractes

a) “El contractista pot concertar amb terceres persones la realització parcial del contracte sempre que es compleixin els requisits establerts en l'article 227 del Text refós de la Llei de contractes del sector públic, aprovat pel Reial decret legislatiu 3/2011, de 14 de novembre. Així mateix, el contractista queda obligat al compliment requisits i obligacions establertes en l'article 228 del mateix text legal.”

b) “Quan procedeixi la subcontractació d'alguna part de l'execució del contracte, l'empresa adjudicatària ha de complir la normativa sobre subcontractació i, especialment, ha de garantir que tant ella com les empreses subcontractistes disposen d'infraestructura i mitjans adequats per dur a terme l'activitat i exercir directament la direcció dels treballs, i acreditar que el seu personal disposa de la formació necessària en matèria de prevenció de riscos laborals. Especialment, ha de vetllar perquè l'empresa subcontractada compleixi totes les obligacions en matèria de seguretat i salut laboral i, més, concretament que compleix el que preveu la normativa quant a la coordinació d'activitats preventives i posada a disposició dels recursos preventius quan siguin necessaris.”

c) “En cas de subcontractació, l'empresa contractista ha de comprovar, amb caràcter previ a l'inici de l'activitat subcontractada, l'afiliació i l'alta en la Seguretat Social dels treballadors de les empreses amb les quals subcontracti i ho ha de comunicar a l'òrgan de contractació.”

d) “Per a aquells contractes que incloguin la realització d'alguna de les prestacions recollides en l'article 35.2 de la Llei 31/2002, de 30 de desembre, de mesures fiscals i administratives, l'empresa o empreses adjudicatàries han de subcontractar la seva realització a centres especials de treball o empreses d'inserció sociolaboral inscrits els corresponents registres del departament d'Empresa i Ocupació i/o entitats sense ànim de lucre que treballin per a la integració de les persones amb risc d'exclusió social.”

e) “L'empresa adjudicatària ha de vetllar perquè l'empresa subcontractista, si ha de contractar nou personal per a l'execució del contracte, afavoreixi la contractació de persones en risc d'exclusió social, que estiguin desocupades o que tinguin dificultats importants per integrar-se en el mercat de treball o que estiguin incloses en algun dels col·lectius enumerats a l'article 2 de la Llei 27/2002, de 20 de desembre, sobre mesures legislatives per a regular les empreses d'inserció sociolaboral.”

f) “El contractista ha d'informar els representants dels treballadors de la subcontractació, d'acord amb la legislació laboral, així com de les mesures previstes per a la coordinació d'activitats.”

g) “Si per les característiques de les prestacions objecte del contracte, l'empresa o empreses adjudicatàries d'aquest contracte han de subcontractar part de l'execució del contracte ho faran, preferentment, a centres especials de treball o empreses d'inserció sociolaboral inscrits en els corresponents registres del Departament competent en la matèria i/o a entitats sense ànim de lucre que treballen per a la integració de les persones amb risc d'exclusió social.”

h). “La subcontractació de qualsevol prestació del contracte no pot excedir del X% de l'import total d'adjudicació d'aquest contracte i, en tot cas, les empreses subcontractades han de disposar d'una organització pròpia i amb mitjans suficients per dur a terme l'activitat de què es tracti, sense que en cap cas es pugui produir cessió il·legal de persones treballadores.”

V.2. Per a incloure en el contracte d'obres públiques subjectes a la Llei 3/2007, de 4 de juliol, de l'obra pública

a) “En aquests contractes a més s'haurà de complir les normes sobre subcontractació establertes en la Llei 32/2006, de 18 d'octubre, reguladora de la subcontractació en el sector de la construcció.”

b) “En finalitzar l'obra, el contractista ha d'informar l'òrgan de contractació dels serveis prestats pels subcontractistes perquè aquesta informació quedi reflectida en la memòria final.”

V.3. Per a incloure en els contractes d'obres

a) “Igualment, en el procés de subcontractació s'han de complir les normes sobre subcontractació establertes en la Llei 32/2006, de 18 d'octubre, reguladora de la subcontractació en el sector de la construcció, especialment les obligacions de les empreses contractistes i subcontractistes referents a:

- Disposar d'infraestructura i mitjans adequats per dur a terme l'activitat i exercir directament la direcció dels treballs.
- Acreditar que el seu personal disposa de la formació necessària en matèria de prevenció de riscos laborals.
- Acreditar que disposa d'una organització preventiva adequada.
- Disposar d'un percentatge mínim del 30% de treballadors i treballadores amb contracte indefinit.
- Estar inscrit en el Registre d'empreses acreditades.
- Complir els límits en el règim de subcontractació establerts en la Llei.
- Disposar cada empresa contractista del Llibre de subcontractació i donar accés al Llibre de subcontractació a tots els agents que intervenen en l'obra i representants dels treballadors i treballadores a l'obra.
- Informar els representants dels treballadors i treballadores de totes les empreses de l'obra, sobre totes les contractacions o subcontractacions de l'obra, així com de les mesures previstes per a la coordinació d'activitats.

D'acord amb l'article 4 d'aquesta Llei 32/2006, de 18 d'octubre, les empreses que vulguin ser contractades o subcontractades en una obra de construcció han d'acreditar que estan inscrites en el Registre d'Empreses Acreditades i han de tenir un nombre de persones treballadores contractades amb caràcter indefinit no inferior al 30 per cent, per tal de garantir l'estabilitat laboral.

Per evitar pràctiques que puguin derivar en riscos per a la seguretat i salut laboral s'ha d'estar al que disposa l'article 5 de la Llei 32/2006, de 18 d'octubre”

VI. Reserva social de contractes

VI.1. Concepte

El contracte reservat és una figura legal que implica que a la licitació d'un contracte públic solament puguin accedir uns determinats tipus d'empreses. Segons la normativa a l'efecte, en el nostre cas solament podran accedir Centres Especials d'Ocupació, Empreses de Inserció regulades a la Llei 44/2007 o programes d'ocupació protegits, a condició de que al menys el 30 per cent de les persones ocupades siguin treballadors/treballadores amb discapacitat o en risc d'exclusió social.

VI.2. Normativa

Com s'ha dit abans, la reserva de contractes és una figura legal i, per tant, està inclosa a la diferent normativa sobre contractació pública que a continuació es detalla:

- L'article 20 de la **Directiva 2014/24/UE**, del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública i que deroga la Directiva 2004/18/CE, diu:

"Contractes reservats

1. Els Estats membres podran reservar el dret a participar en els procediments de contractació a tallers protegits i operadors econòmics l'objectiu principal dels quals sigui la integració social i professional de persones discapacitades o desfavorides o preveure la execució dels contractes en el context de programes d'ocupació protegida, a condició de que al menys el 30 % dels treballadors dels tallers, els operadors econòmics o els programes siguin treballadors discapacitats o desfavorits.

2. La convocatòria de licitació deuria fer referència al present article"

- L'article quart de la **Llei 31/2015**, de 9 de setembre, per la qual es modifica i actualitza la normativa en matèria **d'autoocupació** i s'adopten mesures de foment i promoció del treball autònom i de l'Economia Social, diu:

"Modificació de la Disposició Addicional cinquena del text refós de la Llei de Contractes del Sector Públic, aprovada pel Reial Decret Legislatiu 3/2011, de 14 de desembre.

Es modifica la Disposició Addicional cinquena que queda redactada com segueix:

Disposició addicional cinquena.

1. Mitjançant acord del Consell de Ministres, o mitjançant de l'òrgan competent a l'àmbit de les Comunitats Autònomes i de les Entitats Locals, es fixaran percentatges mínims de reserva del dret a participar als procediments d'adjudicació de determinats contractes o de determinats lots dels mateixos a Centres Especials d'Ocupació i a empreses d'inserció regulades a la Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció, que compleixin amb els requisits establerts a la citada normativa per a tenir aquesta consideració, o un percentatge mínim de reserva de l'execució d'aquests contractes al marc de programes d'ocupació protegida , a condició de que al menys el 30 % dels empleats dels Centres Especials d'Ocupació ,

de les empreses d'inserció o dels programes siguin treballadors amb discapacitat o en risc d'exclusió social. Al referit acord del Consell de Ministres o mitjançant de l'òrgan competent a l'àmbit de les Comunitats Autònomes i de les Entitats Locals, es fixaran les condicions mínimes per garantir el compliment del que està establert al paràgraf anterior.

2. A l'anunci de licitació s'haurà de fer referència a la present disposició."

- La Disposició addicional cinquena del **Reial Decret Legislatiu 3/2011**, de 14 de novembre, pel que s'aprova el text refós de la Llei de Contractes del sector Públic, una vegada ha estat modificada per la Llei 31/2015, de 9 de setembre, diu:

"Contractes reservats

1. Mitjançant acord del Consell de Ministres o a través de l'òrgan competent en l'àmbit de les comunitats autònomes i de les entitats locals, s'han de fixar percentatges mínims de reserva del dret a participar en els procediments d'adjudicació de determinats contractes o de determinats lots d'aquests a centres especials d'ocupació i a empreses d'inserció que regula la Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació del règim de les empreses d'inserció, que compleixin els requisits que estableix la normativa esmentada per tenir aquesta consideració, o un percentatge mínim de reserva de l'execució d'aquests contractes en el marc de programes d'ocupació protegida, amb la condició que almenys el 30 per cent dels empleats dels centres especials d'ocupació, de les empreses d'inserció o dels programes siguin treballadors amb discapacitat o en risc d'exclusió social.

Al citat acord del Consell de Ministres o a través de l'òrgan competent en l'àmbit de les comunitats autònomes i de les entitats locals, s'han de fixar les condicions mínimes per garantir el compliment del que estableix el paràgraf anterior.

2. A l'anunci de licitació s'ha de fer referència a la present disposició."

VI.3. Procediment

La primera qüestió que es planteja és si aquesta reserva és obligatòria o, pel contrari, és potestativa per a l'Ajuntament. Sembla que la normativa que s'ha transcrit més amunt deixa clara la obligatorietat de fer la reserva. El que no queda clar és si la reserva s'ha de fer per a cada exercici, amb l'aprovació dels pressupostos, o es compleix fent-lo una sola vegada.

Si és obligatori, totes les administracions, l'Ajuntament del Prat també, estan obligades a reservar una part dels seus contractes a Centres Especials d'Ocupació o Empreses d'Inserció Laboral. Han d'establir un mínim del total dels seus contractes, i s'hauran d'establir les condicions mínimes que garanteixin el seu compliment.

La reserva es pot fer a favor de:

- Empreses d'Inserció
- Centres Especials d'Ocupació
- Programes d'ocupació protegida

La Empresa d'Inserció és una figura reconeguda per la Llei 44/2007, de 13 de desembre, per a la regulació de les empreses d'inserció.

Les seves característiques són:

- El fi fonamental del seu objecte social és la inserció sociolaboral de persones que presentin especials dificultats d'accés al mercat laboral.
- Estan promogudes per una o varies entitats sense ànim de lucre (incloses les de dret públic), l'objecte de les quals siguin la inserció de persones desfavorides.
- Entre el 30 i el 50 per cent de la seva plantilla ha d'estar formada per persona en risc d'exclusió social.
- Les persones en inserció poden estar a l'empresa d'inserció entre un mínim de 6 mesos i un màxim de 3 anys.
- Els excedents que es produeixin a cada exercici s'han de dedicar a millorar les estructures productives o a la promoció d'activitats relacionades amb la inserció, i no es poden repartir beneficis.

Els Centres Especials d'Ocupació són empreses que a més de produir béns o de prestar serveis, tenen com a objectiu la inserció de persones discapacitades disposant dels serveis d'ajut personal i social que requereixen els seus treballadors i treballadores per a fer una adequada adaptació.

Aquests Centres han de comptar a la seva plantilla amb al menys un 70 per cent de persones amb una discapacitat superior al 33 per cent, han d'obtenir la qualificació

com a tals i estar inscrites al registre corresponent. Estan regulades pel Reial Decret 2273/1985, de 3 de desembre, pel que s'aprova el Reglament dels Centres Especials d'Ocupació.

Es pot reservar qualsevol objecte contractual, no hi ha cap limitació, però seria recomanable preveure la possibilitat de que existeixin Empreses d'Inserció o Centres Especials d'Ocupació que puguin realitzar aquest objecte, abans de fer la reserva corresponent.

Tampoc hi ha limitació quant el tipus de contracte o procediment. Es poden fer reserves per a contractes d'obres, de serveis, de gestió de serveis públics, per qualsevol dels procediments d'adjudicació legalment existents, inclosos els contractes menors; i pel que fa al preu, no hi ha cap límit.

Quant a la redacció dels plecs, s'ha de fer com qualsevol altre contracte, solament s'ha de expressar que és un contracte reservat, aprovat pel Ple corresponent. L'única particularitat és que solament es podran presentar Empreses d'Inserció o/i Centres Especials d'Ocupació, i això s'haurà d'exigir com a requisit de solvència. No obstant, tant els Centres Especials com les Empreses d'Inserció –que són els únics que es poden presentar- hauran de tenir la solvència tècnica, econòmica i financera, així com la capacitat d'obrar, - i la classificació empresarial, si fos obligatòria- que s'exigeixi per a la prestació del servei o l'obra concreta que es licita.

Abans de decidir la reserva d'un contracte s'hauria de tenir en compte el següent:

- La vigència i les pròrrogues del contracte per tal de veure si es pot tornar a licitar.
- Si el servei que es presta està sotmès a la subrogació de personal. No seria recomanable reservar un contracte on hi hagi subrogació de personal, doncs les Empreses d'Inserció i/o els Centres Especials, podrien no poder prestar aquests tipus de servei.

És aconsellable, per tant, utilitzar la reserva de contractes en els casos següents:

- Nous contractes o serveis.
- Contractes de serveis que impliquin la contractació de nou personal, a mig o curt termini.
- Quan el contracte s'estigui prestant per una Empresa d'Inserció o un Centre Especial d'Ocupació.

VII. Incorporació de les clàusules als contractes municipals

Les clàusules que apareixen en aquesta guia solament estan a títol d'exemple, la qual cosa vol dir que es poden incloure i posar als plec de condicions d'altres que tinguin un sentit semblant i que s'ajustin a la naturalesa de la prestació que es pretén contractar, a més de complir amb el requisit obligatori d'estar vinculades a l'objecte del contracte.

VII.1. Clàusules de caràcter general

Les clàusules de l'apartat III.1.2 que tenen un caràcter transversal i que fan referència a:

- normes sociolaborals
- drets de les persones amb discapacitat
- igualtat entre dones i homes
- ús no sexista del llenguatge
- normativa sobre accessibilitat universal
- de transparència i bon govern
- activitats il·lícites de les empreses i
- transparència fiscal

seran incorporades, pel departament de Contractació i Patrimoni, als plec de clàusules administratives particulars de totes les licitacions que es facin, una vegada estigui aprovada aquesta guia. Es mirarà d'incorporar aquelles que tinguin que veure amb l'objecte del contracte i que la seva inclusió pretengui un objectiu social i/o ètic concret i determinable.

VII.2. Obligació d'incloure les clàusules

Tots els departament de l'Ajuntament –i també les empreses municipals- hauran d'incloure, al menys, una clàusula de les que apareixen en aquesta guia. S'haurà de mirar quina o quines són les més adients en funció de la prestació que es pretén contractar. A l'informe de sol·licitud de la licitació es detallarà la o les clàusules.

Si es considerés que no s'ha d'incloure cap clàusula, al mateix informe de sol·licitud, s'hauran d'explicar els motius tècnics, de gestió o de qualsevol altre mena, que facin impossible o no necessària la inclusió.

VII.3. Seguiment d'execució de les clàusules

L'objectiu de la incorporació de les clàusules a la contractació municipal és que aquestes tinguin un efecte favorable en les persones que prestaran als serveis

concrets, així com, que es compleixin les diferents normatives per tal d'aconseguir una contractació més responsable i més sostenible. És per això que els departaments i/o les persones que s'ocupen de la direcció dels contractes han de realitzar un seguiment posterior, és a dir, una vegada s'ha adjudicat el contracte i durant la vida del mateix, per tal de que les empreses adjudicatàries compleixin i executin el contingut de les clàusules que s'havien previst als plecs de condicions que regulen el contracte. Des del departament de Contractació i Patrimoni es facilitarà l'ajuda i la col·laboració necessària per a aconseguir aquest objectiu.

VII.4. Reserva social de contractes

L'Ajuntament, amb l'aprovació dels pressupostos municipals, determinarà el percentatge que destinarà per a la reserva social de contractes. Prèviament s'haurà de decidir quants i quins tipus de contractes reuneixen els requisits necessaris per a ser inclosos en aquesta reserva.

El Prat de Llobregat, setembre de 2017

Aquesta Guia ha basat el seu contingut i, per tant, és deutora dels següents documents:

*Guia per a la inclusió de clàusules contractuals de caràcter social (versió revisada a octubre de 2014), elaborada per la Junta Consultiva de Contractació Administrativa de la Generalitat de Catalunya.

*Instrucció 1/2016 reactiva a la incorporació de clàusules socials als contractes celebrats per l'Ajuntament de Madrid, els seus organismes autònoms i entitats del sector públic municipal.

*COMPRA PÚBLICA RESPONSABLE Guia per a l'aplicació de contractes reservats per a empreses de inserció. Red d'Economia Alternativa i Solidària d'Euskadi. Autors: Santiago Lesmes Zabalegi i Leire Alvarez de Eulate Bada.

*Instrucció de les clàusules de transparència en la contractació pública, de la AMB-Agència de Transparència.